

FULL CATALÀ

Any II ~ Núm. 7

MEXIC, D. F., ABRIL DEL 1942

Exemplar: 50 centaus

Registrado como artículo de segunda clase, en la Administración Principal de Correos de México, D. F., el 20 de Noviembre de 1941

ANOTACIONS

SANT JORDI

SEMPRE se'ns acut de desitjar als catalans una lúcida consciència dels propis defectes. Com tots els pobles petits, febles o vinguts a menys, som massa propicis a l'entendiment i massa amatents a deixar-nos endur pel patriotisme més fàcil, aquell que no demana esforç ni sacrifici i que, ben guarnit de domassos i banderes, es limita a fer vessar l'escuma dels himnes i dels visques. Som partidaris a no poder més — almenys ara, a l'exili — d'aquesta forma de patriotisme que té la virtut de plaure a tothom i, per tant, el do d'aplegar en un mateix clos una gent tan dispersa i tan individualista com la nostra; però servir l'interès de Catalunya és un deure de cada dia, una funció per-

manent, no pas un esplai ocasional, i això és dit pensant que són tants a cantar Els Segadors en tota avinentesa més o menys solemne i tant pocs a seure, per exemple, al volt d'una taula on s'ensenya català; tants a murmurar i a dir la seva i tant pocs a afanyar-se perquè no morin del tot, deixades de la mà de Déu i dels homes, les coses més essencials del nostre esperit.

UN patriotisme actiu, revisionista, vigilant, acarat al futur, més combatiu que elegiac; heus ací, diríem, l'ideal. Ens hem passat la vida commemorant solemnement, convertint-la en una gran festa nacional, la derrota de Ponze de setembre; bo és que recordem cada any, com hem fet aquest, la victòria del 14 d'abril. Tan efímera com vulgueu, però victòria. I és bo també que la recordem en la bona companyia dels que ens poden entendre. Aquest cop, excepcionalment, hem eixamplat una mica el cercle domèstic que ens és tan habitual; en alçar-se la veu dels catalans, massa aversada — sovint conformada i tot — a perdre's pel desert de la incomprensió espanyola, s'ha alçat també la veu fraterna dels bascos, emmarcadora d'un llenguatge enfebrorit i vibrant, net d'eufemismes i de condicionals. I els bascos han dit: "Som els vostres amics. No és pas un pacte de partits allò que ens uneix, sinó un pacte de pobles que s'estimen i es comprenen. Temps a venir, proclamarem tots junts, vosaltres i nosaltres, la Tercera República Catalana."

L'arquitecte i escultor barceloní Pere Joan esculpí per al Palau de la Generalitat aquest magnífic Sant Jordi, una de les més preclares mostres de la gran qualitat que el gòtic català aconseguí en el període del segle xv. Pere Joan és, a més d'un notabilíssim escultor, el constructor de la Catedral de Tarragona, el tallador de les escultures de la Seu de Saragossa i el qui, en representació dels arquitectes de Barcelona, assistí a la cèlebre reunió del 1416 a Girona, en la qual es prengueren acords d'importància pel que fa a la construcció corresponent als darrers temps de l'estil.

QUAN la figura de Sant Jordi arriba a Europa la trobem ja obscura de precisions històriques i plena de llum de llegenda. El mite oriental del drac i de la donzella s'enllaça de bona hora al seu nom i el sant arriba a ser una mena de centre humà entre el Bé i el Mal. Es un sant que no fa ús de la vareta màgica de la fe, ni apella al fàcil truc del miracle per a fer fonedís el drac. El poble, sensible a la força d'aquesta lliçió d'humanitat, el representa per obra dels seus artistes com a cavaller armat de totes les armes. O, dit d'altra manera, l'instint popular sap que l'home no pot restar equidistant de dues forces enemigues, i sap encara que el drac és una penosa realitat que sols en combat es pot vèncer.

En aquesta actitud militant el Sant Jordi del Palau de la Generalitat presidia cada any la celebració del 23 d'abril. El màrtir devia esguardar amb llàstima a quin abisme d'abjectió havia descendit un poble coratjós que, en edats passades, combinà la roja creu de Sant Jordi amb les quatre barres en l'abanderament dels seus vaixells, d'aquells vaixells, si no senyors, almenys batallers contra tota altra senyoria a la Mediterrània.

Feia tot just un segle, aquell mateix poble havia ressuscitat d'una mort ben estranya per obra de quatre il·luminats. I, aleshores, en plena convalsència, mutilat encara, dèbil de cos i d'ànima, es donava gaudis de senyor que ho té tot fet. Cada ciutadà comprava un pom de roses i retor-

República Catalana CATALANS:

Interpretant el sentiment i els anhels del poble que ens acaba de donar el seu sufragi, proclamo la República Catalana com Estat integrant de la Federació ibèrica.

D'acord amb el President de la República federal espanyola senyor Nicet Alcalá Zamora, amb el qual hem ratificat els acords presos en el pacte de Sant Sebastià, em faig càrrec provisionalment de les funcions de President del Govern de Catalunya, esperant que el poble espanyol i el català expressaran quina és en aquests moments llur voluntat.

En fer aquesta proclamació, amb el cor obert a totes les esperances, ens conjurem i demanem a tots els ciutadans de Catalunya que es conjurin amb nosaltres per a fer-la prevaler pels mitjans que siguin, encara que calgués arribar al sacrifici de la propia vida.

Preguem que cada català, així com tot altre ciutadà resident a Catalunya, es faci càrrec de la enorme responsabilitat que en aquests moments pesa sobre tots nosaltres.

Tot aquell, doncs, que pertorbi l'ordre de la naixent República Catalana, serà considerat com un agent provocador i com un traïdor a la Pàtria.

Esperem que tots sabreu fer-vos dignes de la llibertat que ens hem donat i de la justícia que, amb l'ajut de tots, anem a establir. Ens apoiem sobre coses immortals com són els drets dels homes i dels pobles i, morint i tot si calgués, no podem perdre.

En proclamar la nostra República, fem arribar la nostra veu a tots els pobles d'Espanya i del món, demanant-los que espiritualment estiguin al nostre costat i enfront de la monarquia borbònica que hem abatut, i els oferim aportar-los tot el nostre esforç i tota la emoció del nostre poble renaixent per afermar la pau internacional.

Per Catalunya, pels altres pobles germans d'Espanya, per la fraternitat de tots els homes i de tots els pobles, Catalans, sapigueu fer-vos dignes de Catalunya. Barcelona, 14 d'abril de 1931.

El President,

Francesc Macia

El 14 d'abril del 1931, Francesc Macià, el patriota exemplar, proclamava des del Palau de la Generalitat la República Catalana. Erem en l'època dels Estatuts regionals, de les Federacions també regionals, lluny ja de nosaltres, més que no pas pels anys, pels esdeveniments que empenyen el món cap a un nou cicle.

Francesc Macià seguí la trajectòria política que traçà Enric Prat de la Riba amb un concepte incomplet de la Pàtria, circumscrit a l'antic Principat. Cap retret per al realitzador d'aquella empresa que hauria semblat un somni a qualsevol dels iniciadors del catalanisme polític, però llancem la veu d'alerta per a tots els possibles seguidors. La idea d'una Catalunya sense València i Mallorca serà un concepte vell del regionalisme, clos per a sempre en l'àmbit nacional del grup lingüístic de la Catalunya històrica.

Ens plau de reproduir, com un document més, el facsímil de la proclama d'aquella efímera República catalana, nova fita en el camí ascensional de la Renaixença.

els catalans haurien de respondre: "Creiem, com sempre, en el demà de la Pàtria; però creiem també que l'hem de fer possible nosaltres, amb el nostre esforç, car aquesta mena de coses ja fa qui sap el temps que no cauen del cel." I dit això, cadascú en el seu lloc, posar-se a fer l'esforç. — PERE MATALONGA.